

військової сили, політичних економічних, інформаційних та інших заходів невійськового характеру, що реалізуються широким використанням протестного потенціалу населення і сил спеціальних операцій».

Росія залишає за собою право застосовувати ядерну зброю, говорить в доктрині, у разі застосування проти неї та її союзників звичайної зброї. Якщо об'єднати цей пункт з іншими положеннями доктрини, а саме «Росія вважає правомірним застосування збройних сил для забезпечення захисту своїх громадян, в тому числі тих, що знаходяться за межами Російської Федерації», то часткову реалізацію воєнної доктрини Російської Федерації ми бачимо у ході війни останньої проти України. Фактично, ми є свідками того, як Росія намагається істотно змінити баланс сил, який склався внаслідок закінчення холодної війни. Водночас вона всіляко намагається утримати вплив на ще значною мірою залежні від неї країни, такі як Білорусія, Казахстан, Узбекистан, Киргизія, у тому числі і через угоди стратегічного партнерства, які відіграють лише роль «примусу до союзництва».

Отже, все це дає підстави стверджувати, що поняття стратегічного партнерства з огляду на реал-політік Росії втратило свій сенс і перетворилось на ідеологему примусу.

Використані джерела та література:

1. Новая Военная доктрина РФ допускает нанесение превентивного ядерного удара / Newsru. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newsru.com/russia/14oct2009/doktrina.html>
2. Brunnstrom D. Russian doctrine does not reflect real world / Reuters, U.S. Edition. – 2010. – Feb. 6.
3. Fengelgauer P. Military Doctrine Consolidate Xenophobia of the Russian Elites. The Jamestown Foudation. Eurasiadaily Monitor. Volume: 7:28

УДК 930.2

Мітрофанова О.О.

ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА В КОНТЕКСТІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

Стратегічне партнерство є широко застосованою дефініцією у політичній науці. Проаналізовано історичний метод у дослідженні стратегічного партнерства на прикладі взаємин провідних акторів. Зроблено спробу застосувати історичний метод як засіб перевірки ефективності методу легітимації стратегічного партнерства. Доведено, що історичний метод є індикатором сутності стратегічного партнерства, тобто виявляє наскільки спільність стратегічних цілей та взаємопідтримка партнерів є довготривалими чи лише ситуативними, коли йдеться лише про короткотермінову співпрацю.

Ключові слова: асиметричність, історичний метод, стратегічне партнерство, США, Україна.

Митрофанова О.А. Исследование феномена стратегического партнерства в контексте всемирной истории.

Стратегическое партнерство является широко распространенной дефиницией в политической науке. Проанализирован исторический метод в изучении стратегического партнерства на примере взаимоотношений ведущих акторов. Сделана попытка применить исторический метод как средство проверки эффективности метода легитимации стратегического партнерства. Доказано, что исторический метод является индикатором сущности стратегического партнерства, то есть, он выявляет насколько общность стратегических целей и взаимопомощь партнеров являются долговременными или ситуативными, когда речь идет лишь о краткосрочном сотрудничестве.

Ключевые слова: *асиметричность, исторический метод, стратегическое партнерство, США, Украина.*

Mitrofanova O. A study of the phenomenon of strategic partnership in the context of world history.

Strategic partnership is a widely used definition in political science. The article analyses the historical method in strategic partnership research using as an example the relation between leading actors. The research deals with applying the historical method as a means to investigate the effectiveness of the strategic partnership legitimation method. It is proved that the historical method is an indicator of the strategic partnership nature that reveals that common strategic objectives and mutual aid are long-lasting or only situational when one provides only a short-term cooperation.

Keywords: *asymmetry, historical method, strategic partnership, Ukraine, USA.*

У ХХ–ХХІ ст. багато наукових досліджень провадиться із застосуванням методів декількох наук. Не становлять виключення і гуманітарні дисципліни, зокрема, історики і політологи можуть об'єднати свої зусилля у вивченні певної тематики.

Дослідження стратегічного партнерства відбувається переважно в межах політології міжнародних відносин, тоді як історія вивчає діяльність союзів. Проте застосування методів історичної науки в аналізі стратегічного партнерства може показати наскільки цей феномен є довготривалим чи йдеться лише про тимчасове ситуативне партнерство.

В офіційних документах спостерігаємо певну схильність до оголошення стратегічного партнерства окремими державами, тоді як при детальному вивченні з'ясовується, що це співробітництво не відповідає критеріям стратегічного партнерства.

Переважна більшість публікацій присвячена аналізу стратегічного партнерства окремих держав. Зокрема, значну увагу присвячено дослідженню польсько-українського стратегічного партнерства. Але можна виділити дослідження українських та канадських науковців «Асиметрія міжнародних відносин» під редакцією Г. Перепелиці, частина якого присвячена теоретичним аспектам дослідження стратегічного партнерства.

Метою статті є дослідження феномену стратегічного партнерства в контексті всесвітньої історії, зокрема на прикладі взаємин певних держав, таких як США та Канада, США та Велика Британія.

Історія свідчить, що виникнення стратегічного партнерства можливе за різних умов становлення взаємодії двох держав. Сучасні відносини США та Великої Британії є досить наближеними до моделі стратегічного партнерства.

Відомо, що початок двосторонніх відносин цих країн почався з конфронтації – війни за незалежність північноамериканських колоній Великої Британії, перемога у якій ствердила США у якості самостійної держави. В історії взаємодії двох країн можна досліджувати різноманітні події, проте у другій половині ХХ ст. відносини між ними набувають рис стратегічного партнерства. Країни об'єднують свої зусилля у розвідувальній сфері, прикладом чого є укладання між цими державами у 1947 р. таємної угоди UKUSA Agreement, яка започаткувала історію «Ешелону» – об'єднала потужні ресурси двох країн для глобального електронного спостереження або шпигунства. У систему входять з боку США – Агентство національної безпеки, з боку Великої Британії – Центр урядового зв'язку Великої Британії. Пізніше до системи приєдналися Канада, Австралія і Нова Зеландія. Прикметно, що «Ешелон» утворено з підрозділів технічної розвідки США та Великої Британії, заснованих у період Другої світової війни.

На сучасному етапі американо-британське партнерство є важливим також з огляду на присутність американців на європейському континенті. Вітчизняний фахівець з британської політики Н. Яковенко вважає, що протягом найближчого десятиліття можна очікувати активне просування Великої Британії як найближчого союзника і особливого атлантичного партнера США на позиції європейського лідера. Відносини з Великою Британією як найважливіша складова трансатлантичного співробітництва виступатимуть підґрунтям американського домінування [6, с. 65].

Дослідниця С. Пик наголошує, що випробувані історією англо-американські «особливі відносини» продовжують ефективно функціонувати. Саме завдяки властивостям, набутим у процесі еволюції, вони стоять вище від будь-яких інших форм міждержавної співпраці. Це унікальний тип відносин між країнами, який не має аналогів у світі [4].

Науковець О. Олійник звертає увагу на те, що феномен двосторонніх відносин США і Великої Британії полягає у тому, що вони не були задекларовані в документах, ніде не записані відповідні права і зобов'язання кожної з держав у проведенні зовнішньополітичного курсу. Ці відносини виникли внаслідок життєво необхідних потреб США та Великої Британії і не конкретизовані й не обмежені певними рамками, але виявилися набагато міцнішими та продуктивнішими, ніж тогочасне партнерство чи співробітництво країн, що здійснювалося через укладання і підписання різних договорів та угод [2, с. 50].

Таким чином, в контексті перебігу всесвітньої історії стратегічне партнерство США з Великою Британією доводить свою сталість та довготривалість, незважаючи на асиметричність цих відносин та історичний факт війни за незалежність північноамериканських колоній Великої Британії, перемога у якій привела до ствердження США у якості суб'єкта міжнародних відносин.

Показовим є приклад співробітництва США та Канади. Ці дві країни мають схоже минуле – перетворення з колонії на незалежну державу, культурну, мовну та цивілізаційну спорідненість, які полегшують діалог двох

держав. Хоча партнерству США та Канади притаманна асиметричність через значну перевагу потуги глобального гравця Вашингтону над потугою середнього рангу Оттавою, проте їхні відносини не ускладнені війнами чи значними конфліктами. Отже, історія визначає, що відсутність конфліктності між державами є позитивною для стратегічного партнерства. Дві країни здатні цілком мирно співіснувати, незважаючи на суттєву різницю потенціалу і плідно співпрацювати в міжнародних організаціях, зокрема в НАТО. Втім, у Канади можуть виникати побоювання певного поглинання її США у майбутньому з огляду на те, що спільна культурно-мовна спадщина може сприяти певному об'єднанню.

Зокрема, науковець Д. Лейтон-Браун зазначає, що американо-канадські взаємини були однією з визначальних умов, які привели до створення Канадської Конфедерації; відтоді канадці у своїй політиці хитаються між зближенням із США і прагненням більшої окремішності й незалежності [1, с. 278].

Між тим, стратегічне партнерство США і Канади проходить через певні випробування. Зокрема, історик І. Судак зазначає, що на початку XXI ст. відносини між США і Канадою помітно погіршилися через розбіжності щодо питань безпеки. Він пояснює це тим, що США вже не перший рік наполягають на збільшенні воєнних витрат Канади, але Канада продовжує тримати їх на низькому рівні, крім того, на відміну від США, канадська сторона вважала, що основне у світі зростаючої загрози глобального тероризму – це невоєнні аспекти безпеки [5].

З іншого боку, вже протягом суттєвого періоду часу США, будучи глобальним актором міжнародних відносин, з повагою ставляться до суверенітету сусідньої Канади, не прагнучи загарбати територію останньої. А Канада у разі небезпеки може сподіватися на захист партнера по НАТО, сама наявність якого поряд відлякує потенційних супротивників Канади.

Звернімо увагу на те, що Н. Осташ наголошує, що вдале використання Канадою ситуації комплексної взаємозалежності, а також інших переваг та стратегій сприяє мінімізації асиметрії у відносинах між країнами та наближенню результатів переговорів та вирішення двосторонніх питань до інтересів Канади. Більш того, відмічається, що деякі дії держав не можливо пояснити з точки зору політичного реалізму чи теорії взаємозалежності, проте їх можна зрозуміти, беручи до уваги успішну історію партнерських відносин між цими найбільшими північноамериканськими державами [3]. Тобто, історичний метод стає в нагоді при дослідженні стратегічного партнерства і аналітики підкреслюють цю взаємозалежність історії та політології.

Таким чином, застосування історичного методу для дослідження питань стратегічного партнерства збагачує наукову розвідку. Історія становить певний індикатор довготривалості стратегічного партнерства чи навпаки показує його короткотерміновість чи ситуативний характер. Історичний метод може спростовувати легітимацію стратегічного партнерства та доводити, що оголошення його на державному рівні та закріплення в офіційних документах ще не є обов'язковим свідченням існування останнього. Стратегічне

партнерство може так і залишитися тільки зафіксованим на папері без втілення в життя, прикладом чому є події в Україні – коли остання оголосила значну кількість країн стратегічними партнерами, але залишилася практично наодинці під час анексії Криму та бойових дій на Донбасі, спровокованих, так званим, стратегічним партнером Росією.

Використані джерела та література:

1. Асиметрія міжнародних відносин / Під ред. Г.М. Перепелиці, О.М. Субтельного. – К.: Видавничий дім «Стилос», 2005. – 555 с.
2. Олійник О. Еволюція сутності американо-англійських «особливих відносин» / О. Олійник. Збірник наукових праць «Політологічні студії». – 2010. – Випуск 1. – С. 42–51.
3. Осташ Н. Досвід асиметричного співіснування Канади та США і можливості його проєкції на українсько-російські відносини. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vuzlib.com/content/view/2616/74/>
4. Пик С. Особливі відносини США і Великобританії: сутність, еволюція, сучасний стан – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dissert.com.ua/content/252138.html>
5. Судак І. Розвиток канадо-американської інтеграції в ХХІ ст. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kyumu.edu.ua/vmv/v/p02/17%20sudak.pdf>
6. Яковенко Н. Внесок Великої Британії в діяльність НАТО / Н. Яковенко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2007. – Вип. 35-36. – С. 61–65.

УДК 327(73)

Лакішик Д.М.

ПРІОРИТЕТИ ДОКТРИНИ «СВІТОВОГО ЛІДЕРСТВА» Б. ОБАМИ

У статті аналізуються нові орієнтири у формуванні практичної стратегії адміністрації Б. Обами. Суть її полягає у підтриманні глобального лідерства США, за більшого сприяння старих і нових союзників, а також міжнародних інститутів, роботу яких контролюють американські делегати.

Ключові слова: зовнішня політика США, адміністрація Б. Обами, геополітика, безпека, Стратегія національної безпеки.

Лакішик Д.М. Приоритеты доктрины «мирового лидерства» Б. Обамы.

В статье анализируются новые ориентиры в формировании практической стратегии администрации Б. Обамы. Суть её заключается в поддержании глобального лидерства США, с большим содействием старых и новых союзников, а также международных институтов, работу которых контролируют американские делегаты.

Ключевые слова: внешняя политика США, администрация Б. Обамы, геополитика, безопасность, Стратегия национальной безопасности.

Lakishyk D. Barak Obama's priorities of "world leadership" doctrine.

The article analyzes new directions in the formation of a practical strategy of the B. Obama's administration. This is based on maintaining global U.S. leadership with greater reliance on old and new allies, as well as those international institutions which supervising the work of the American delegates.

Keywords: U.S. foreign policy, Obama's administration, geopolitics, security, National Security Strategy.